

ATHANÀGIA

La gran ciutat ibèrica perduda, descoberta a les terres de Lleida?

L'any 218 aC va ser crucial per a Catalunya i la resta de la Península. L'exèrcit romà dirigit per Gneu Publi Escipió establí el seu cap de pont a Empúries, fortificat urgentment en quatre dies. Venia a tallar la rereguarda del general Anníbal que en aquells dies estava travessant els Alps, camí de Roma. Els romans enviaren emissaris a l'interior de Catalunya per sotjar la voluntat dels seus pobles: bergistans, cerretans, lacetans, ausetans, ilergets... Només els bergusis van ser favorables als romans, dient: "estem farts del tuf púnic que ens arriba de l'altra banda de l'Ebre", la qual cosa confirma que els bergusis eren els de Balaguer i no pas els de Berga. Per tant, els romans, després de dominar pacíficament els pobles del litoral català, van haver d'encarar-se fort amb el poble ilerget, partidari dels cartaginesos. Diu Livi que era el poble més important de la Península i que tenia dos cabdills molt emblemàtics: Indíbil i Mandoni.

Monument als capdills ibers Indíbil i Mandoni a Lleida

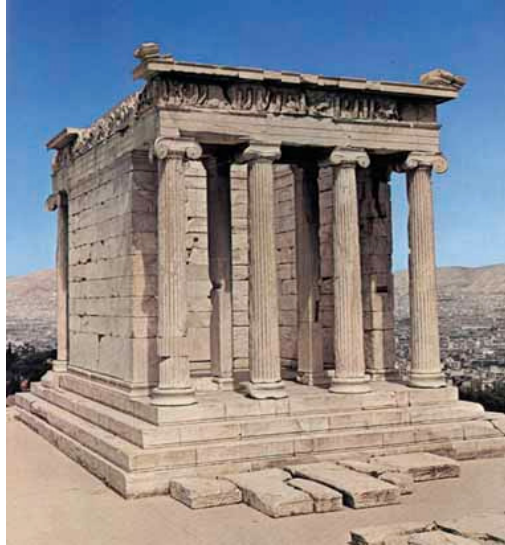
Però, els fets bèl·lics no es van centrar a Ilerda, aleshores Iltirta en ibèric (la ciutat dels tres turons: il- tir), sinó en una altra ciutat ilerget anomenada Athanàgia i també Atanagrum, en versió llatina. Aquesta ciutat era tan important que el corònim *ilerget* indicaria la federació dels iler-dets i els athana-gets (iler-gets). Però, on s'esqueia exactament la ciutat d'Athanàgia? Heus aquí el tema nuclear del llibre: **ATHANÀGIA, història i localització de la Numància catalana**, recentment aparegut.

Alfabet Iber Septentrional		∧ ∟	∴	∨ ∴ ∴
		l	m	m̄
∴	∟ ∟ ∟	◇ ∴ ∴ φ	∴ ∴ ∴ ∴	∴
n	r	f	s	ś
▷▷▷▷	∟∟∟∟	∴	H	↑ ↑
a	e	i/ı	o	u/ü
∟ ∟ ∟ ∟	◇ ◇ ∴ ∴ ∴ ∴	∴ ∴	* *	□
pa/(ba)	pe/(be)	pi/(bi)	po/(bo)	pu/(bu)
∟ ∟ ∟	∟ ∟ ∟ ∟ ∟ ∟ ∟	∴ ∴ ∴ ∴ ∴	∴ ∴	◇ ○
ka/ga	ke/ge	ki/gi	ko/go	ku/gu
X	◇ ◇ ◇ ○ ⊗	∴ ∴ ∴ ∴	∴ ∴ ∴	△ △
ta/da	te/de	ti/di	to/do	tu/du

Quan Escipió es topà amb el general cartaginès Hannó, que tenia el campament a les Sitges, prop de Guissona i no lluny d'Athanàgia, es produí la primera batalla entre romans i cartaginesos en sòl ibèric. Fou la batalla de Cissis. La victòria aplastant d'Escipió va subjectar momentàniament els ilergets. Athanàgia fou l'encarregada de pagar la pau amb l'entrega de diners i esclaus. Tot semblava tranquil, però Escipió al cap de poc abandonava Empúries per acudir de nou al país dels ilergets, revoltats contra Roma. Assetjà Athanàgia, on estaven reclosos Indíbil i Mandoni i el cabdill de la ciutat, Lleoner, poc conegut, tot i pertocar-li l'honor de ser el català documentat més antic que coneixem. Va morir en el setge de la seva plaça i una altra vegada Athanàgia pagava amb diners i esclaus el preu de la rendició. Escipió acabava de conquerir Catalunya, a més de desfer la reraguarda d'Anníbal, però al cap de poc temps encara li esperava una altra sorpresa desagradable. La rebel Athanàgia s'alçava de nou contra Roma degollant la guarnició romana, que vigilava la ciutat.

Era un acte d'una imprudència bestial i, per això, Escipió sortint de Tarragona es dirigeix a Athanàgia per castigar la seva enorme gosadia. Al cap de poc Athanàgia es convertia en un munt de runes fumejants i entrava en la llegenda com la ciutat heroica que va plantar cara a les fornides legions romanes per salvar la independència de Catalunya fins al punt de donar la sang i de desaparèixer en el no-res, com faria Numància a la Celtibèria uns quaranta anys més tard. I, oi més, quan **Athanàgia havia**

estat una ciutat pròspera i culta, de possible origen grec (Athana era el nom de la deessa Atena), al centre de Catalunya, entre la muntanya i el pla i a mig camí de la ruta mil·lenària que unia Empúries i Lleida, ço és, el vertader eix transversal de Catalunya ja en aquells temps.

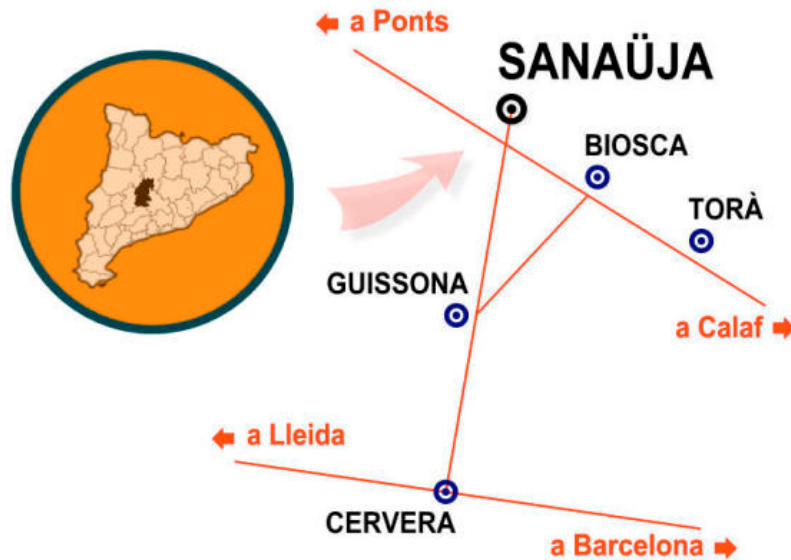
Les 4 columnes del Temple de l'hel·lènica Atena Niké de Grècia

Però, on era amb exactitud la Numància catalana, esborrada del mapa pels romans? Doncs, en el llibre apar molt clar. Era l'actual vila de Sanaüja, que encara avui guarda senyals de la seva noble i antiquíssima estirp i fins i tot una ferma muralla al ras, també oblidada, que ens indica l'indret exacte on caldria excavar per trobar les runes de l'heroica ciutat d'Athanàgia o Atanagrum, la que ha estat inútilment reivindicada per tantes ciutats i viles, començant per la pròpia vila de Sanaüja, però també: Tàrrega, Lleida, Berga, Cardona, Manresa, Santa Coloma de Queralt, Ollana, Ainsa, Boltanya, Pamplona, modernament pel poblat del Molí d'Espígol a Tornabous... Avui a Internet i arreu ens diran que Atanagrum era una ciutat catalana no localitzada. Descobrir i estudiar les runes d'Athanàgia s'ha convertit en una necessitat preemptòria, en un clam que cal fer arribar als òrgans competents. Desvetllarà l'esperit vernacle i l'amor a Catalunya, fornirà dades d'enorme interès per a conèixer el nostre passat i l'origen de Catalunya, aclarirà molts dubtes i fins potser subministri la pedra de Rosetta que permeti de desxifrar amb èxit l'escriptura de la llengua ibèrica, gelosament guardada en milers d'inscripcions i que és l'enigma històric més gran que hi ha al nostre país per no dir a Europa.

El mateix nom d'Athanàgia, té el mateix començament de paraula que "Atapuerca", famós jaciment arqueològic en el que hi treballa el Dr. Eudald Carbonell, paleontòleg català. El mot "At" en llengua basca vol dir "Fora" i "Ataka" vol dir "Entrada". El mot "Ata", en llengua ibera, vol dir "Porta"¹. La qual cosa m'he fet pensar que potser es pugui trobar alguna relació basada en la cultura ibèrica. Aquest serà ara també un dels objectius de les meves recerques. Tant de bo les autoritats polítiques catalanes o els empresaris catalans amb vocació de mecenatge cultural s'adonin de la importància que pot tenir retrobar-se amb l'Athanàgia i hi destinin els recursos necessaris per a fer-hi un

¹ Glossari Iber-Català, Frederic Santaaulària, pàgina 32 Ed. Emboscall, 2005 Vic

treball de recerca arqueològica digna i portada per investigadors catalans familiaritzats amb la cultura hel·lènica, basca i ibera.

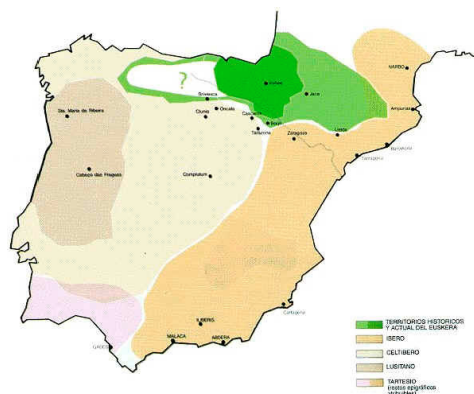

Penso que cada cop es parlarà més d'Athanàgia, la ciutat ibèrica desapareguda que aviat hauria de reaparèixer. Queda clar que es trobava a Sanauja (Sanahuja) en un indret que encara està nu d'edificis. El que oculta podria ser imponent, transcendental i sorprenent per molts aspectes. Catalunya està necessitada d'una troballa d'aquesta mena. A l'haver estat Athanàgia una ciutat culta, s'hi podrien trobar moltes inscripcions ibèriques i en altres llengües, com el grec, que farien possible a la fi el desxiframent tan anhelat de l'idioma iber, que és el gran problema que impedeix conèixer les arrels fondes del nostre país i adonar-nos que el català ja existia com a llengua pròpia i vernacla en aquells segles anteriors a la invasió romana, com no pot ser de cap més manera. Vegem-ho.

Els ilergets eren la principal tribu de Catalunya, junt amb els lacetans del Solsonès i de tota la falda pirinenca. I no sols això, també ho eren de la tota la Península. Abans de Crist no hi havia cap gran ciutat: Madrid, Tarragona, Barcelona, Saragossa... eren petits poblats de no res, exceptuant algunes colònies costeres, com Cadis. Calculen que Numància tenia només uns 3000 habitants. Doncs, bé, Athanàgia era la principal capital dels ilergets, que en tenien dues. Una era Ilerda, avui Lleida, capital dels ILER-detes, i l'altra era Athanàgia, capital dels suposats athana-GETS. De la confederació d'aquelles dues ciutats es formà un poble poderós, amb aquest epònim: ILER-GET, que abraçava tot el sud de Catalunya, la Catalunya Nova, en contraposició a la Catalunya Vella, que corresponia a la Lacetània pirinenca, confederada amb els ausetans i altres. Aquesta doble divisió entre nord i sud, Nova i Vella, ja existia en aquells temps, de manera que Catalunya era més gran que no pas avui, ja que els ilergets arribaven fins al riu Cinca. No és casual, doncs, que a la Franja de Ponent encara avui s'hi parli el català. De fet, eren iler-gets, de parla catalana com tots els catalans d'avui. El riu Cinca no volia dir res més que la *riva Cinquena*, perquè feia el nombre cinc dels rius catalans; a saber, el

Segre, com a riu central; la Noguera Pallaresa, de *riva parella*, el segon; l'Èssera, la *riva Tercera o Tèrcera*; la Noguera Rivagorçana, la *riva Quartana*, de quatre, com encara avui es diu *kòtre* en alguns indrets; el Cinca, la *Cinquena*, i encara l'Isàvena, que seria la *riva Sisena*. Aquests noms fluvials, purs hidrònims, tan arcaics, més o menys transformats per alguna metàtesi pel pas dels segles, no poden ser evidentment de dates posteriors a l'Imperi romà, sinó moltíssim més antics. Corresponen a un català arcaic, fossilitzat en aquests hidrònims, però, al cap i a la fi, català. Són prerromans i, no obstant això, catalans del tot. Aquest hauria de ser un argument definitiu per a tots els els homes de bona voluntat de cara a la teoria que el català és i ha de ser anterior als romans. I no passa res, que la veritat és bona per a tothom i d'una manera especial ho serà per a la filologia i per al nostre damnat país. Visca Catalunya prerromànica!

I, certament, Athanàgia (o Atanagrum o Atanagria o Athanàgia o fins i tot Athanaugia, que també així la trobarem escrita en un document perdut dels arxius de Madrid, segons es pot comprovar a Internet, i que ens demostra que la ciutat ibèrica tants segles perduda corresponia al peu de la lletra a l'actual Sanaüja)..., la capital del Llobregós era molt més important que la del Segre, aleshores. Ho digué un historiador italià, Nicola Feliciani, l'any 1907, en un estudi de la Batalla de Cisis, o sigui, *La Battaglia di Cisis*, on ens diu : *Athanagia fu certo la più importante città degli Ilergeti nel III secolo av. Chr , essendo "caput eius populi" secondo Livio*. I diu que de cap manera no podia ser Ilerda, que segons ell ja existia molt abans de la destrucció del setge d'Athanàgia, any 218 aC., per bé que la qualifica de *parvula*, petita, segons el testimoni del poeta Ausoni. D'aquesta manera queda resolta la gran polèmica que sempre ha turmentat els investigadors d'Atanàgia. Com era possible que els ilergets tinguessin dues capitals, l'una Ilerda i l'altra Athanàgia? No havien atinat que es tractava de la confederació de dos pobles i aleshores la majoria donaven per cert que Ilerda s'hauria anomenat Athanàgia i després Ilerda.

Ibèria, color marronós, correspon més a menys a l'àrea geogràfica d'influència catalana

Simplement jo crec que els ilergets i els lacetans i altres eren celtes, però de parla catalana. Potser no parlaven iber ni basc. Millor dit, al nostre país hi convivien dues cultures: la iberica, que volia dir hebrea o aramea, la basca que era molt afí a l'anterior, però que parlaven basc o euskera, i una altra que dominava les millors terres, les grans esplanades comarcals de Catalunya: lacetans, ausetans, ilergets, cerretans, cosetans,.. i entremig als serrats i a les garrotxes els iberics i els bascos, dedicats no pas a la pagesia,

com els anteriors, sinó a la ramaderia. Diferien bàsicament de religió i llengua, però vivien pacíficament a Catalunya. Aleshores el problema és saber en quina llengua estan escrites les inscripcions ibèriques.

Podria ser que encara no se n'hagués pogut interpretar cap amb certesa, ja que als filòlegs no els convencen gens ni mica les traduccions de Jorge Alonso, del Cerro i d'altres que pretenen haver traduït a partir del basc. De fet, on és l'eina gramatical que dóna explicació de la llengua ibèrica? Només vocables bascos acomodats. Sí, el que no es puguin traduir a partir del català o del castellà és una pega molt grossa per a la teoria que diu que el català és molt anterior als romans i al llatí, però la veritat és que tampoc no es poden traduir a través del basc. Només cal dir que tots aquests que diuen haver-les traduït no posseeixen l'euskera com a llengua materna. I el problema es torna misteriós perquè la llengua que transcriuen però que no poden traduir, el suposat iber, no és cap llengua coneguda. Jo crec que és una llengua falsa, que no existeix tal com la fan sonar. Vull dir que encara no se sap llegir. Si la sapiguéssim llegir només podria ser: o català o castellà o basc, i, atenció!!!, HEBREU O ARAMEU. Hi ha molts topònims arameus o hebreus a Catalunya. No hi ha cap topònim que no es pugui interpretar a partir del català-castellà-gallec-portuguès, o del basc o de l'hebreu-aramèu, a part de l'àrab. Per tant, una cosa és segura, no hi poden haver inscripcions no escrites en alguna d'aquestes llengües, ja que la toponímia no en detecta cap més en tot el país. Potser escrivien en una llengua culta, així com els romans escrivien en llatí tot i no parlar-lo mai col·loquialment. El mot iber equival a hebreu i a Èber, un dels grans patriarques de després del Diluvi. Tenen les mateixes consonants, que és el que compta. Tot això ho dic moltes vegades en els dos llibres, amb citació de topònims arameus: **Les arrels més antigues** i en el darrer **ATHANÀGIA**. En fi, si algú vol desxifrar l'iber que estudiï l'hebreu i l'aramèu, la llengua de Jesús i els seus pares i apòstols, i realment passarà a la història. Llavors sabrem amb detall i certesa que ja es parlava el català aleshores, qui eren els ibers i els altres, i com es federaven entre ells per raons de llengua, religió, veïnatge... Els ibers, o millor, ilergets i lacetans tenien els seus arxius històrics, eren cultes, sabien llegir i escriure, la classe superior i els sacerdots, si més no. Els romans van destruir-ne els arxius per assimilar-los a Roma, perquè no fossin rebels ni nacionalistes, ja llavors.

Potser es pugui fer a la comarca de la Segarra un camp de treball arqueològic de gran importància per a redescobrir els valors morals, la concepció intel·lectual i filosòfica, i els coneixements científics que s'embranquen en les arrels de la història, la cultura i el saber de Catalunya, que són a la vegada una part embrancada amb les arrels d'Europa i de la Humanitat.

Jaume Clavé Cinca
jaumeclave@telefonica.net

Autor dels llibres:

1.- ATHANÀGIA. Història i localització de la Numància Catalana

<http://www.balmeslibreria.com/Athan%C3%A0gia/K2axw6dHFZSSvWbTB4EAOgZBb6VnGlnN>

2.- LES ARRELS MÉS ANTIGUES. Tartessos, l'Atlàntida, Catalunya, Euskadi i Aragó, a la llum de la Bíblia

<http://www.arcdebera.com/llobres/A/ARRELS-MES-ANTIGUES,-LES,978-84-9779-267-7.htm>

3.- Recorregut toponímic per la seca , la meca i les valls d'andorra

http://openlibrary.org/b/OL851758M/Recorregut_toponi%CC%81mic_per_la_Seca_la_Meca_i_les_valls_d%27Andorra